

mag. Tilka Jamnik

Podpredsednica Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS

BRANJE JE LAHKO V POMOČ: PASTI MLADOSTNIŠTVA V MLADINSKIH KNJIGAH

Šolski otroški parlamenti 2015: PASTI MLADOSTNIŠTVA

Spoštovani mentorji, priporočilni seznam mladinskih knjig na temo otroških parlamentov vam – že vrsto let! – posredujemo iz več razlogov:

- da bi vi in učenci bolje, širše in globlje spoznali izbrano temo otroških parlamentov in se lažje pripravljali na razpravo; predvsem pa zato, da bi mladi v literaturi spoznavali različne »pasti« in se jim v dejanskem življenju znali izogniti (zato pravimo, da so takšne knjige lahko v pomoč),
- da bi hkrati spodbujali bralno kulturo in pismenost učencev ter jih opozorili na kakovostne mladinske knjige,
- da bi povezali priprave na otroške parlamente z drugimi šolskimi predmeti in dejavnostmi ob pouku, predvsem z bralno značko ali drugimi bralnimi projekti na šoli (npr. vsaj ena prebrana knjiga za parlamente je lahko priznana kot opravljena obveznost za bralno značko).

Osrednja tematika mladinske književnosti je vsekakor mladostništvo in odraščanje, pa seveda pasti mladostništva oz. vsi problemi, ki so povezani z »bolečino odraščanja«. Tako je tema otroških parlamentov v tem šolskem letu – razumljivo – tesno povezana z nekaterimi temami iz prejšnjih let: Odraščanje (2012/2013), Junaki našega časa (2011/2012), Vpliv družbe in medijev na oblikovanje mladostnika (2010/2011), Ljubezen in spolnost (2008/2009) idr., ko smo mladim udeležencem in mentorjem otroških parlamentov ponudili v pomoč pri delu tudi mladinske knjige. Ker so kakovostna literarna dela kompleksna in se v njih prepleta več tem, se zgodi, da jih tako navajamo večkrat, namreč ob različnih temah otroških parlamentov. Naj vas to ne moti: vedno novi učenci sodelujejo v otroških parlamentih, tudi mentorji se menjate, kakovostna literarna dela pa je vredno vedno znova jemati v roke.

V sodobnem času so tudi v mladinskih knjigah osrednje obravnavane naslednje pasti mladostništva: alkohol, droge, moderne oblike zasvojenosti (npr. z internetom, nakupovanjem idr.), nasilje, nadalje mobing in cyberbullying; in v pogovorih v parlamentih naj bi izhajali iz vzrokov, ki pripeljejo do raznoraznih pasti (npr. družinske

razmere, odnosi s starši, sprejetost/nesprejetost v družbi, med vrstniki itd.). Pri tokratnem izboru smo se tako namenoma izognili mladinskim knjigam, ki obravnavajo sicer vedno

aktualne mladostniške teme kot so ljubezen, spolnost in spolne identite, spolne zlorabe, bolezni v družini, večkulturnost, različne drugačnosti idr. Seveda boste o le-teh naleteli tudi v izbranih knjigah, vendar niso osrednje teme. (Prav tako nismo vključili knjig, ki obravnavajo mladostnike v času vojne ali v povojnem času, ki prinašata mladostnikom še druge težave in pasti, nadalje begunstvo, zdomstvo idr., ki postajajo v sodobnem času hudi problemi in zahtevajo tudi od mladih medkulturno razumevanje, sočutje idr. Morda bo to tema otroških parlamentov že v naslednjem letu?!)

Vsebinska gesla, ki so navedena pri vsaki knjigi, vam bodo pomagala izbrati knjige na določeno pod-temo, o tisti »pasti mladostništva«, o kateri se boste pogovarjali.

Pasti mladostništva so obravnavane predvsem v mladinskih knjigah 3. stopnje (učenci tretjega triletja OŠ) in 4. stopnje (srednješolci). Ker pa v parlamentih sodelujejo tudi učenci nižjih razredov OŠ, smo dodali tudi nekaj knjig 1. stopnje (prvo triletje OŠ) in 2. stopnje (drugo triletje OŠ), v katerih so obravnavane teme odraščanja, odnosi v družini in med vrstniki idr. Seveda te knjige lahko ponudite tudi starejšim učencem, ki so manj navdušeni bralci ali pa knjige vključite v pogovor tudi zato, da vas potrdijo v prepričanju, da v zdravih in razumevajočih medsebojnih odnosih odraščajo otroci, ki bodo lažje prepoznali in se tudi izognili »pastem mladostništva«. Dodali smo tudi nabor poučnih knjig in priročnikov o tej temi.

Pri izboru knjig smo uporabili Priročnike za branje kakovostnih mladinskih knjig (prej: Priporočilne sezname mladinskih knjig), ki jih vsako leto pripravlja MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo. Izbirali smo predvsem med knjigami, ki so izšle v zadnjih petih letih, in seveda med kakovostnejšimi (v Priročnikih so ocenjene z dobro, prav dobro in odlično); med njimi so nekatere tudi lažje berljive in humorne. Večina knjig je predstavljenih z anotacijami; manjkajo pri nekaterih starejših in tistih iz leta 2014 in 2015. (Priročnik za kakovostno branje knjig 2014 bo namreč izšel novembra letos.)

Pričujoči seznam izbranih knjig vsekakor dopolnjujte tudi po svoji presoji z drugimi knjigami iz preteklih let in predvsem z novostmi, pri čemer upoštevajte želje in zanimanja vaših učencev. Pri tem so tudi vam lahko v pomoč Priročniki za branje kakovostnih mladinskih knjig Pionirske, ki so dostopni na domači strani:

<http://www.mklj.si/prirocnik/item/451>.

Iskreno želimo vam in vašim učencem uspešne priprave na otroške parlamente in veliko spoznanj ter užitkov pri branju mladinskih knjig! Medgeneracijsko branje mladinskih knjig in pogovor o njih vas bosta medsebojno povezala in obogatila.

Legende in opombe

C = leposlovje do 9. leta
P = leposlovje od 10. leta dalje
M = leposlovje od 13. leta dalje
L = ljudsko slovstvo

A-stopnja = primerno tudi za starost do 3 let
B-stopnja = primerno za starost 3–6 let
1. stopnja = primerno za 1., 2. in 3. razred OŠ
2. stopnja = primerno za 4., 5. in 6. razred OŠ
3. stopnja = primerno za 7., 8. in 9. razred OŠ
M⁺-stopnja = primerno za srednješolce

Zaporedna številka zapisa, vodilka za
vsa kazala v tej publikaciji

Kratki bibliografski podatki o knjigi
se začnejo s priimkom avtorja

Oznaka knjižnične zbirke (postavitev) za mladino
(C, P, M, L, UDK)

Oznaka stopnje bralnih sposobnosti
(A, B, 1., 2., 3., M⁺)

75. KOVAČ, Polonca: Ptičje leto.

Ilustr. Alenka Vuk. Radovljica: Didakta, 2005, 28 str.

| C | 1. stopnja | slikanica, velike tiskane črke

| letni časi, ptice, živali v domišljiji

Slikanica priljubljene slovenske pisateljice prinaša v mladinsko leposlovje novo...

Oblikovna ali
tehnična gesla in
opombe

Kratka predstavitev knjige
(anotacija)

Vsebinska gesla

LEPOSLOVNE KNJIGE, 3. in 4. stopnja

Adam, Olivier: **Na morje.**

Prev. Ante Bračić. Radovljica: Didakta, 2009, 82 str.

| M | 4. stopnja | o avtorjih

| dekleta, družina, fantje, jeza, ljubezen, nasilje, odraščanje, osamljenost, smrt, šola, žalovanje

Olivier in Lorette sta nerazdružljiva najstnika, "dvojčka po duši", ki se poznata že od petega razreda dalje in od tedaj tudi sanjarita, da bosta skupaj odšla na morje. Živita v mestni četrti neprofitnih stanovanj na robu velemestnega vrveža Pariza, kjer zaradi nestrpnosti med revnejšimi prebivalci različnih kultur pogosto izbruhnejo nemiri. Odraščata v delno neurejenih družinskih razmerah, kjer so člani odtujeni tudi zaradi različnih izgub in stisk, ki jih prebolevajo vsak zase. Posebno Lorette je na zunaj zelo problematična najstnica, ki z nasilnim vedenjem do sebe in do okolice skuša utišati svoje bolečine. Edino samotarskemu Olivieru zaupa, ker je ne obsoja, jo sprejema takšno kot je in ji povsod sledi. Silovita pripoved o bolečini odraščanja je izpod peresa francoskega pisatelja, scenarista in literarnega urednika, ki piše knjige tako za odrasle kot tudi za mladino. V zadnjem desetletju je v Franciji izšlo več kot petnajst njegovih del, med njimi jih je več prejelo književne nagrade. Založbo Didakta velja pohvaliti, da je poskrbela za prvi prevod enega njegovih del. Pisateljeva sodobna pisava je zelo izčiščena, nekako fragmentarna in neizprosna. Morje je seveda do neke mere tudi simbol svobodnega življenja, z vso globino in širino. (TJ)

Amato, Mary: **Kitara za dva.**

Prev. Višnja Jerman. Izola: Grlica, 2013, 251 str. Dodatek: Dodani kitarski prijemi in besedila pesmi

| M | 3. stopnja | [ZELO DOBRO]

| glasba, glasbila, izguba, ljubezen, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, starši, uspeh

Mladostniški roman, v katerem ima pomembno vlogo glasba; ta je tudi tista motivacija, ki združi sicer dva značajsko popolnoma različna najstnika, srednješolca Lylo in Trippa, popolno dekle, in čudaškega samotarja, za katera se vsaj na začetku zdi, da ne bosta nikoli mogla skleniti prijateljstva, kaj šele postati zaljubljenca. Novo šolsko leto, s katerim se roman začne, in naključje, ko sta si prisiljena deliti glasbeno sobo, ju počasi vodita drug k drugemu. Najprej so to drobna, tudi pikra, sporočila, nato pa se iz njih razvije pravo dopisovanje in spoznavanje interesov drug drugega, pogledov na glasbo, življenje ... Ob tem tudi sama zorita, rasteta, se brusita, upata si prevzeti odgovornost za lastno življenje, pa čeprav to ni lahko, ker s svojimi izbiri lahko razočarata tudi svoje bližnje. Psihološka profila obeh sta prepričljivo izdelana, avtorica zmore predstaviti čustvovanje dveh mladih ljudi, ki ju je zaznamovala izguba enega od staršev, počasno zблиževanje, razumevanje, tudi kljubovanje okolici. Delo je prepričljiv razvojni roman s sporočilom mladostnikom, da je potrebno biti zvest samemu

sebi, ne pa idealom družbe, ki ceni površnost, lepo fasado in plitkost, in ne biti zgolj poustvarjalec, temveč tudi avtor, če to seveda znaš in zmoreš. Glasba iz knjige "oživi" na spletnem naslovu, ki je naveden na začetku knjige. (DLV)

Ammaniti, Niccolò: **Jaz in ti.**

Prev. Vera Troha. Ljubljana: Študentska založba, 2011. (Žepna Beletrina), 82 str.

| M | 4. stopnja | [ODLIČNO]

| fantje, odraščanje, samopodoba, strah

Niccolò Ammaniti (1966) je italijanski pisatelj, ki v svojih delih obravnava predvsem mladostnike, njihovo odraščanje, odnose s starši in z vrstniki, ljubezen, spolnost, nasilje in smrt. Takšen je tudi kratki roman o 14-letnem Lorenzu, ki se sprašuje, zakaj bi moral biti tak kot drugi, zakaj ga vrstniki ne pustijo pri miru in se med vrstnike poskuša vključiti s pretvarjanjem. Obenem ga bremeni odnos z materjo, ki je preveč skrbna, avtoritativna, premalo razumevajoča. Da bi se ji vsaj za nekaj časa izmaknil, se zlaže, da so ga sošolci povabili na smučanje med zimskimi počitnicami, v resnici pa ta teden preživi skrit v kleti domače večstanovanjske vile. K njemu se zateče devet let starejša polsestra, odvisnica od drog, in med njima se počasi razvije pristen odnos. Roman preveva silovito adolescenčno občutenje, oba mladostnika sta poglobljena psihološka lika, ki nihata med dobrim in zlim v tem svetu, vendar sta še sposobna sanjati in si predstavljati drugačno prihodnost. Tako pride Lorenzo iz kleti svetlo naravnani v prihodnost, v svet, ki ga čaka ... Po romanu je italijanski režiser Bernardo Bertolucci posnel film (Cannes, 2012). (TJ)

Brooks, Kevin: **iBoy.**

Prev. Metka Osredkar. Dob pri Domžalah: Miš, 2014. (Srečanja), 345 str.

| M | 4. stopnja | [ODLIČNO], za pogovore o knjigah

| babice, etika, internet, izsiljevanje, kiborgi, ljubezen, maščevanje, mladostniki, mobilni telefoni, nadnaravno, nasilje, posilstvo, prestopniki, računalništvo, stroji, superjunaki, tehnika, telefoni, tolpe

Roman je sodoben znanstvenofantastični triler s primesjo ljubezenske zgodbe. Avtor v besedilo vključuje sodobno tehnologijo (internet, pametno telefonijo, računalniške vdore ipd.), filozofijo (v obliki moralnih dilem, s katerimi se srečuje glavni junak), vzporedno s tem, ko Tom, ki odrašča v zelo nepriviligiranem okolju, vedno bolj obvladuje svoje nove sposobnosti (mdr. se maščuje klapi nasilnežev, ki so posilili njegovo dekle). Poglavlja so oštevilčena po binarnem sistemu, kar je povsem v skladu z vsebino in bo še posebej privlačno za računalniške navdušence. Osrednje vprašanje pa je: Kaj se zgodi/bi se zgodilo s človekom, čigar možgani so povezani s svetovnim spletom, ki zna uporabljati vse podatke, toda odvzeta so mu čustva, moralno presojanje in vse drugo bistveno, kar danes razumemo kot človeško? Kaj sploh še lahko poveže /preseže običajnega fanta Toma Harveya in njegovo super identiteto – iBoya?

Burgess, Melvin: **Nicholas Dane.**

Prev. Jure Potokar. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2010. (Najst), 399 str.

| M | 4. stopnja | [ODLIČNO], za pogovore o knjigah
| družina, fantje, maščevanje, mladostniki, nasilje, odraščanje, pedofilija, posilstvo,
prestopniki, prevzgojni domovi, sirote, učitelji, ustrahovanje, zlorabe

Burgessov zadnji roman je postavljen v Anglijo osemdesetih let tega stoletja. V središču je zgodba štirinajstletnega Nicka, ki ga po mamini smrti socialne službe »z najboljšimi nameni« pošljejo v deški dom, kjer je edina alternativa vsakodnevnemu nasilju, ki ga mora deček prenašati tako s strani vzgojiteljev kot »sojetnikov«, okrilje ravnateljevega namestnika, ki se začne s številnimi ugodnostmi in konča s spolnim nasiljem. Burgess celotno dogajanje trdno umesti v natančno predstavljene mehanizme družbenega okolja, ki, vsaj pred Nickovim odhodom v dom, ni tako zelo drugačno od vsakdana sodobnih mladostnikov. Natančen psihološki oris poglavitnih likov je celovit temelj fabulativnih mehanizmov in premikov. Prikaz zlorab in nasilja je vpet v večplastno zgodbo, ki ne omogoča sentimentalnega pogleda, temveč brutalno objektivno videnje kroga nasilja, v okviru katerega sadistično izživljanje in brezizhoden položaj najstnikov brez prihodnosti privedeta do oblikovanja novih mučiteljev, ki naraščajoče sovraštvo do samih sebe prekrijejo z nasiljem nad šibkejšimi. Rock'n roll modernizacija Oliverja Twista, če parafraziramo ocene, podane na slovenskih spletnih portalih. (TB)

Burke, J. C.: **Zgodba Toma Brennana.**

Prev. Marta Graj. Dob pri Domžalah: Miš, 2007. (Zorenja +), 237 str.

| M | 4. stopnja

| družina, fantje, invalidnost, mladostniki, nesreče, odgovornost, predsodki, promet, smrt, šport

Avstralski roman poglobljeno in večplastno razpira spreminjanje medosebnih odnosov v družini, ki jo pretrese tragični dogodek. Najstniški Daniel – čustveno labilen in pod vplivom alkohola – zagreši nesrečo, v kateri umreta dva njegova prijatelja, bratranec pa postane invalid. Zgodbi sledimo s perspektive njegovega mlajšega brata Toma, ki mu bratova nesreča svet, prej temelječ na športu, prijateljih in trdnih družinskih odnosih, postavi na glavo. Avtor prikazuje tematiko večplastno, ne da bi pri tem izgubil rdečo nit ali popustil napetost. Družinski liki, ki se vsak po svoje soočajo z nastalo situacijo – mati zapade v depresijo, babica se zateče k molitvi, sestra k preoblikovanju osebne identitete... – so psihološko prepričljivo izdelani. Prepričljivo prikazan in utemeljen je tudi razvoj glavnega junaka, ki se sooči z dano situacijo, se otrese bratovega nasledstva in vzornišтва, vzpostavi lastno identiteto in odraste. (tb)

Coleman, Michael: **Čudakov boj.**

Prev. Anja Kokalj. Spr. beseda Jana Zirkelbach. Ljubljana: Grlica, 2006. (Na robu), 152 str.

| M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah

| dečki, drugačnost, nasilje, samopodoba, šola, učitelji

Zgodbo o neizprosнем in pogumnem boju za preživetje precizno in razsodno pripoveduje prvoosebni pripovedovalec Daniel, ki se skupaj z nasilnim vrstnikom Tozerjem in učiteljem telovadbe Axelmannom znajde ujet v podzemni jami. Daniel je bister, nadarjen fant, matematični

genij, ki se ga zavljo samotarstva oprime vzdevek Čudak. Za to je kriv Tozer, šolski nasilnež, za katerega pa se v teku zgodbe izkaže, da je pravzaprav tudi sam žrtev oziroma zgolj lutka v rokah dveh 'sposobnejših' manipulatorjev, ki izkoriščata njegovo fizično moč in željo po pripadnosti skupini vrstnikov. Hkrati sta oba fanta žrtvi Axelmanna; učitelj si namreč pozornost in naklonjenost razreda zagotavlja z nedoraslim norčevanjem iz učencev, ki jih posebej v ta namen vzame na piko. V pasti pod zemljo se hierarhija odnosov spremeni; v temi se stvari pokažejo v novi luči: Axelmann je nemočen, Tozerja je strah, Daniel pa mora svoje samotarstvo zamenjati s timskim delom. Napeta, večplastna zgodba (avtor se loti tudi družinskega ozadja junakov, npr. razmerja Daniel – oče) razkriva mehanizme delovanja vrstniškega nasilja, pri čemer se Coleman izkaže predvsem kot pretanjen psiholog, saj mu uspe izrisati prepričljiva (in zanimiva!) psihološka profila glavnega junaka in Tozerja.

D'Avenia, Alessandro: **Stvari, ki jih nihče ne ve: roman.**

Prev. Mojca Premrl. Ljubljana: Družina, 2012, 319 str.

| M | 4. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, za pogovore o knjigah

| dekleta, družina, etika, književnost, ljubezen, mladostniki, odraščanje, vrednote, življenje

De Goldi, Kate: **Ob desetih zvečer.**

Prev. Sonja Benčina. Ljubljana: Družina, 2013, 251 str.

| M | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, za pogovore o knjigah

| družina, duševne bolezni, fantje, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, strah

To je prva knjiga novozelandske pisateljice Kate de Goldi (1959) v slovenskem prevodu, ki je doživela prevode v več jezikov in prejela kar nekaj domačih in tujih literarnih nagrad. Govori o dvanajstletnem Frankieju, čigar življenje se zdi na začetku čisto v redu. Počasi, stran za stranjo, pa spoznavamo, da ga je pogosto zelo strah in je v skrbeh za "vse na svetu", zato so pogovori z njegovo mamo, da bi ga pomirila, vedno ob desetih zvečer. Ob novi sošolki Sydney in njenih številnih vprašanjih pa se mora Frankie soočiti s tem, da je njegova družina disfunkcionalna, "čudna": mama ima agorafobijo, starejša sestra ga ne razume, starejši brat je čuden po svoje, očeta kličejo stric George, tu so še tetke, ki so čudne na svoj način. Toda tudi izredno bistra deklica Sydney prihaja iz nenavadne družine: njena mama živi zelo "nomadsko" življenje, sestrici Galway in Calcutta sta tako kot Sydney dobili ime po mestih, nobeni ni ime Amsterdam, kjer živita Sydneyjin oče in ljubeča babica. Dobro napisana in ganljiva zgodba o "bolečini odraščanja" in o čudnih ljudeh, ki so obenem čudoviti, in o lepoti življenja; kakovostno branje tako za mlade bralce kot za odrasle! (TJ)

Dowd, Siobhan: **Barjanski otrok.**

Prev. Tina Mahkota. Spr. beseda Tina Mahkota. Hlebce: Zala, 2014, 327 str.

| M | 4. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, spremna beseda

| arheologija, barje, bratje, dekleta, družina, etika, Irska, matere, mladostniki, mumije, nasilje, očetje, politika, prazgodovina, smisel, smrt, solidarnost, stoletje, 2. pol. 20., terorizem, upori, zgodovina, žrtvovanje

Zgodba se dogaja v pogorju Severne Irske, leta 1981, ko Irsko pretresa politična in humanitarna kriza (v zaporu zaradi gladovne stavke umirajo pripadniki Irske republikanske armade, ki zahtevajo status političnih zapornikov, med njimi je tudi Fergusov starejši brat). 18 - letni Fergus na visokem barju v šoti po naključju naleti na dekliško truplo; arheologi ugotovijo, da je bilo dekle žrtvovano v času železne dobe. Fergusova odkritje zelo pretrese, doživlja občutenja sočasnosti in eksistencialno stisko ob soočenju s smrtjo: »je to edina pot, po kateri bomo šli vsi. Sredi življenja se nahajamo v smrti.« To spoznanje pa ga odločno usmeri na njegovo pot v odraslo življenje: po maturi zapušča ljubečo družino in nesrečno okolje ter se poln načrtov odpravlja na študij na Škotsko. Vrhunski mnogoplasten over-cross roman je kljub težkim temam obenem tudi humoren in predvsem »svetlo« naravn, izraža toplo in etično držo pisateljice irskih korenin Siobhan Dowd (1960 – 2007). Roman – naslovnica je v slovenski izdaji vendarle manj posrečena – je večkrat nagrajen, prejel je tudi najuglednejšo nagrado Carnegijevo medaljo, kritiki pa so ga uvrstili v ožji izbor za irski roman desetletja. (T.J.)

Dowd, Siobhan: **Čisti krik.**

Prev. Jaka A. Vojevec. Hlebce: Zala, 2015, 255 str.

| M | 4. stopnja | o avtorjih

| alkoholizem, dekleta, družina, Irska, mladostniki, nosečnost, očetje, odraščanje, smrt

Odraščanje 16-letne Shell (leta 1984 na Irskem ali pa danes in tukaj, kot je zapisano na hrbtni strani knjige) je še posebno težko: nenadoma ji umre mamica, kar očeta popolnoma zlomi in pahne v alkoholizem. Shell, ki ima še mlajšega brata in sestro, prevzame obveznosti za družino. Obenem se spopada s težavami v šoli, prijateljstvom, prvo ljubeznijo, prezgodnjo nosečnostjo, hudimi obtožbami vaščanov, ki pa so njej in njeni družini že prej obrnili hrbet. Vse to so teme, ki ne le Shell, ampak tudi bralcem izvabijo »čisti krik«. Vrhunski mnogoplasten mladinski roman (ki je zaradi odličnosti lahko polnokrvno branje tudi odraslim!) kljub težkim temam obenem izraža življenjsko radost - izraža toplo in etično pisateljico držo. To je prvi mladinski roman irske pisateljice Siobhan Dowd; prejel je več nagrad, mdr. nominacijo za prestižno Carnegijevo medaljo.

Frančič, Franjo: **Let.**

Spr. beseda Denis Poniž. Ljubljana: Alba 2000, 2014. (Pišemo, rišemo, beremo slovensko), 32 str.

| M | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], spremna beseda

| družina, mladostniki, nasilje, odraščanje, odtujenost, samopoškodovanje

Frey, Jana: **Prividi sreče.**

Prev. Alenka Veler. Spr. beseda Jana Zirkelbach. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. (Odisej), 172 str.

| M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah
| dekleta, mamila, mladostniki, odvisnosti

Gardner, Sally: **Črviva luna.**

Prev. Jaka A. Vojevec. Spr. beseda Sabina Burkeljca. Hlebce: Zala, 2014, 176 str.

| M | 4. stopnja | [ZELO DOBRO], spremna beseda
| dedki, disleksija, drugačnost, družba (skupnost), laž, luna, nasilje, politika, prijateljstvo, šola, tehnika, totalitarizem, upori

Deček Standish, neobičajen, bister dislektik, z dedkom živi v obubožani sedmi coni nekakšnega nadrealističnega vojaškega režima. Učitelji in sošolci ga brutalno ustrahujejo, le Hector, novi deček v tej coni, ga vzame pod svoje okrilje. Zaradi svojih težav Standish vidi svet z drugačnimi očmi in prijatelja se pred grozotami vsakdana pogosto zatečeta v svet domišljije. Neke noči pa Hector nenapovedano izgine, in ko Standish po naključju odkrije Lunamoža in skrite stavbe, kjer naj bi vlada pripravljala svetovno potegavščino, se odloči dokončno upreti zatiralcem. Standishev glas upora proti nasilnemu svetu, v katerem vladata strah in enoumje, je klic k svobodi in pravičnosti, je zahteva po prostoru za vsakršno drugačnost, in je obenem poklon prijateljstvu, ljubezni in lepoti. Zgodba je silovito in privlačno branje ne le mladim, ampak tudi odraslim bralcem; tudi spremna beseda je vredna vse pozornosti. (T.J.)

Glazebrook, Chrissie: **Norolescenti.**

Prev. Irena Duša. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2003. (Najst), 348 str.

| M | 4. stopnja | za pogovore o knjigah
| mladostniki, odraščanje, odvisnosti, prestopniki, smrt, starši, stiske

Goobie, Beth: **Punca, ki nekaj velja.**

Prev. Metka Osredkar. Dob pri Domžalah: Miš, 2011. (Iziberi), 107 str.

| M | 4. stopnja | [ODLIČNO]
| dekleta, družina, nasilje, samopodoba, strah

Pretresljiva prvoosebna pripoved petnajstletne Sophie je poglobljen prikaz družinskega nasilja, ki je skrbno prikrito pred javnostjo v na videz urejeni, skorajda popolni družini. Bralcu se počasi odstira zapletena problematika nasilja, njegovi vzvodi delovanja; odnosi med mučiteljem (oče), žrtvijo (hčerka) in možu popolnoma podrejeno in nemočno materjo, ki si zatiska oči pred resnico. Pisateljica je prepričljivo literarizirala ta družbeni problem, brez stereotipnosti, didaktičnosti, sentimentalnosti in patetičnosti, tako da presega nivo zgolj terapevtske knjige. Književne osebe so psihološko verjetne, prikazi njihovega čustvovanja, delovanja ter njihovih medsebojnih odnosov pa psihološko poglobljeni in pretanjeni. Pisateljčin slog je skoraj minimalističen, tokrat gre za bralno manj nezahtevno, toda odlično besedilo v domišljeno zasnovani zbirki Iziberi, ki je namenjena manj navdušenim bralcem v

starejših najstniških letih. Kanadska avtorica Beth Goobie (1959) se je po študiju literature več let ukvarjala s psihično in spolno zlorabljenimi otroki, kar je tema tudi v treh drugih njenih romanih, prevedenih v slovenščino, ki so prav tako vsi izšli pri založbi Miš: Ranjena krila (2006), Loterija (2007) in Močnejša od besede (2007). (TJ in DLV)

Harvey, Sarah N.: **Plastika.**

Prev. Metka Osredkar. Dob pri Domžalah: Miš, 2011. (Iziberi), 112 str.
| M | 3. stopnja | [DOBRO], o avtorjih
| dekleta, lepota, mladostniki, zlorabe

Jack je bister, motiviran in zagnan fant, ki odrašča v nekonvencionalni, aktivistični, toda ljubeči družini. Star skoraj šestnajst let "ni edini obseden z ženskimi prsmi, samo bolj organiziran od večine tipov". Zgrožen ob novici, da je njegova prijateljica dobila od mame kot darilo za rojstni dan kirurško povečanje prsi, začne na spletu raziskovati lepotno plastično kirurgijo, odpre svoj blog in celo obišče nekaj plastičnih kirurgov. Spozna, da ima plastična kirurgija lahko škodljive posledice in da gre večini kirurgov le za denar, zato se odloči za miren protest proti lepotni kirurgiji mladoletnih oseb. Njegovo delovanje je uspešno: vznemiril je javnost, zainteresiral medije, pridobil nazaj prijateljico in dobil celo dobro ponudbo za dijaško delo na TV. Mimogrede je tudi bolje spoznal člane svoje družine! Besedilo je kratko in bralno nezahtevno (zbirka Iziberi!), toda zelo dobro napisano, humorno in večplastno: poleg aktualne teme, ki v mladinski literaturi še ni pogosto obravnavana, opozori tudi na možnosti, ki jih ima (mlad) človek za angažma v sodobni potrošniški družbi, in na to, da Jackova družina podpira oba sinova, čeprav sta zelo različna idr. Odlično, kakovostno besedilo za starejše najstnike, ki sicer ne berejo radi (daljših zahtevnejših besedil). (TJ)

Hartnett, Sonya: **Metulj.**

Prev. Dušan Ogrizek. Spr. beseda Dragica Haramija. Dob pri Domžalah: Miš, 2010. (Najnaj), 285 str.
| M | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, spremna beseda, za pogovore o knjigah
| dekleta, družina, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, skrivnosti

Avstralska pisateljica, prejemnica številnih nagrad s področja (mladinske) književnosti, med drugim prestižne nagrade Astrid Lindgren Memorial Award (2008), piše literaturo za otroke, mladostnike in odrasle, oziroma literaturo, ki je hkrati vznemirljiva za različne starostne skupine bralcev. Takšna »crossover literatura« je tudi roman o najstnici Rozini, pravzaprav o zelo kratkem obdobju njenega življenja. Godi se namreč v času priprav na praznovanje njenega štirinajstega rojstnega dne, ki ga slavljenka občuti kot neki mejnik, prestop v svet odraslosti. Dekle je na robu svojega otroštva, sooča se z odnosi s starši in bratoma, predvsem pa z vrstnicami in tudi z elegantno sosedo, ki ji je za vzgled. Od vsega pa je Rozini najtežje soočanje s samo seboj, z lastnimi pomanjkljivostmi in s koncem svojih sanjarjenj. Gre za odraščanje, realnejše sprejemanje ljudi, sveta in življenja, za sprijaznjenje s tem, kakršni smo. Rojevanje metulja iz varne bube otroštva in domišljije je boleče in težko. Iluzij je skorajda konec, ne pa tudi pričakovanj in hrepenenja. Roman, ki je tako predvsem psihološki portret odraščajoče štirinajstletnice, pripoved o njeni »bolečini odraščanja«, je obenem subtilno

stkan iz cele vrste drobnih dogodkov, občutenj in misli drugih oseb ter iz nians v njihovih medsebojnih odnosih. Čeprav po obrtni plati (literariziranju teme) ne prinaša ničesar zares novega, ga priporočamo v branje občutljivejšim bralcem, tudi odraslim, ne le mladostnikom. (T)

Heneghan, James: **Povračilo.**

Prev. Kristina Dečman. Ljubljana: Koleda, 2009, 163 str.

| M | 3. stopnja

| mladostniki, nasilje, odraščanje, priseljenci, smrt, stiske

Charley se mora soočiti z veliko težkimi spremembami, saj se je družina z Irske preselila v Kanado; med drugim zelo pogreša svoje stare prijatelje. Najhuje je, ker mu je umrla mama, globoko žaluje za njo (zapira se v omaro z njenimi oblačili); zdaj mora skrbeti tudi za mlajšo sestro, ker je oče veliko službeno odsoten. V novi šoli ima Charley težave z vključevanjem med vrstnike, ki se norčujejo iz njegovega naglasa. Zato mu kar odleže, ko se pojavi novi sošolec Benny in se vsi nasilneži spravijo nanj. Charley opazuje, kaj se dogaja, zaveda se, da fant potrebuje pomoč, vendar ne naredi ničesar, ne pomaga fantu in na zadevo ne opozori učiteljev. Toda ko Benny naredi samomor, začnejo Charleyja preganjati močni občutki krivde, ker ga ni branil. Zdaj se s svojimi dejanji poskuša odkupiti pri njegovi mami in Bennyjevemu polbratu. Charley v prvoosebni pripovedi prepričljivo opozarja na težave pri vključevanju tujcev v novo okolje in na posledice nasilja med vrstniki, kritično ocenjuje reakcije odraslih. Zelo pretresljivo je njegovo soočenje z občutki krivde in njegova prizadevanja po očiščenju (povračilu). Prav s slednjim roman izpostavlja problem, ki je v mladinski literaturi redko obravnavan in ga velja zato priporočiti tako mladostnikom kot njihovim vzgojiteljem, ne le v branje, ampak tudi za pogovor ob njem. Opozoriti pa velja na ne ravno brezhiben prevod. (T)

Herrndorf, Wolfgang: **Čik.**

Prev. Brane Čop. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2013. (Najst), 244 str.

| M | 3. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, za pogovore o knjigah

| avtomobili, Berlin, drugačnost, družina, mladostniki, Nemčija, odraščanje, počitnice, potovanja, prijateljstvo, pustolovščine, tatvine

Roman v letu 2013 umrlega nemškega pisatelja je izšel leta 2010 in takoj vzbudil veliko pozornost. Prejel je številne literarne nagrade, med drugim tudi prestižno nagrado Deutsche Jugendliteraturpreis za leto 2010. Gre za prvoosebno pripoved štirinajstletnega gimnazijca Majka iz sicer dobro stoječe, a nefunkcionalne družine. Njegova mama se vdaja alkoholu, njegov oče je povečini odsoten, Majk, ki ga kličejo Psihič, pa ima težave s svojo samopodobo, saj je zadržan, tih in neviden fant, ki ga poleg družinske tragedije teži tudi neizpovedana ljubezen do razredne lepotice Tatjane. Sprememba se zgodi ob prihodu novega sošolca ruskega porekla, Čihačova, ki si nemudoma prisluži ime Čik. Fant je nenavadnega obnašanja, drzen in samosvoj, med poletnimi počitnicami ukrade staro lado in fanta se odločita za popotno avanturo. Brez zemljevida, kompasa ali turističnega vodiča se iz Berlina odpravita

na Vlaško, k Čikovim sorodnikom. Kako na Vlaško, se fantoma niti ne sanja, a se kljub temu brez predsodkov prepustita potovanju, ki ga lahko razumemo tudi kot iniciacijo – in simbol Majkovega zorenja. Nekonvencionalen popotni in hkrati razvojni roman prinaša opis vseh pomembnih postaj mladostništva (prijateljstvo, ljubezen, spolnost, osamljenost, problem samopodobe, slo po "resničnem" življenju, avanturizem in odkrivanje lastne življenjske poti) skozi oči štirinajstletnika, ki pošteno in odkritosrčno razkriva svoje dvome v "vrednote" odraslih: "Že ko sem bil majhen, mi je oče dopovedoval, da je svet umazan. Svet je umazan in ljudje so umazani. Ne zaupaj nikomur ... /... /In morda je to bilo res in so ljudje v 99 % res umazani. Najbolj nenavadno pa je bilo to, da sva s Čikom na potovanju srečevala skoraj izključno tisti en odstotek, ki ni bil umazan". Avtor je odličen stilist, s pravo mero krmari najstniški govor in z njim lucidno izriše psihološki zemljevid mladostniškega zorenja. Roman je poklon mladostnemu pogumu, tudi naivnosti, radoživosti, odprtosti do sveta in zaupanju v ljudi.

Hill, David: **Vračanje**.

Prev. Marta Poljanšek. Dob pri Domžalah: Miš, 2007. (Zorenja), 223 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih

| družina, krivda, mladostniki, nesreče, odgovornost, odpuščanje, promet

Prometna nesreča združi šestnajstletno Taro in prav toliko starega Ryana: fant z avtom nesrečno zadene dekle, ki v dežju teče ob cestišču. Tara trpi za hudimi posledicami nesreče in s fizioterapijo poskuša premagati invalidnost. V rehabilitacijski program se vključi tudi Ryan; ne zgolj zato, da bi pomagal ponesrečenki, ampak tudi zato, da bi se sam spoprijel s posledicami nesreče. Zgodba je kombinacija dnevniških zapisov obeh protagonistov, dveh prvoosebni pripovedi, ki sta obe močno čustveno nabiti, doživljajsko poglobljeni in razmišljujoči. Najprej je hud šok, tako za oba protagonista kot za njune sorodnike in za sošolce. Toda v spodbudnem okolju obeh ljubečih družin in širšega razumevajočega okolja se postopoma soočita, najprej predvsem kot žrtev in krivec, nato pa se korak za korakom spopadata s svojimi čustvi, jih premagujeta, vse bolj zrelo sprejemata in jih poskušata pozitivno usmerjati, kajti – kljub vsemu – življenje teče dalje in sleherno izkušnjo velja sprejeti kot izziv za osebno rast. V zgodbi bolj kot psihološko pronicljivo izrisani liki preseneti prav ta podoba demokratične novozelandske družbe, katere člani zmorejo tako nenavadno strpne in razumevajoče medsebojne odnose, ki spodbujajo "vračanje" v življenje tudi po hudih preizkušnjah. (tj)

Hill, David: **Prav tam, kjer boli**.

Prev. Tamara Bosnič. Dob pri Domžalah: Miš, 2004. (Zorenja), 175 str.

| M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah

| bolezni, mladostniki, odgovornost, prijateljstvo, samopoškodovanje, starši, stiske, šola, zlorabe

Homes, A. M.: **Jack**.

Prev. Simonca Cesar. Spr. beseda Jana Zirkelbach. Izola: Grlica, 2011. (Na robu), 208 str.

| M | 4. stopnja | [DOBRO], spremna beseda

| drugačnost, družina, homoseksualnost, ločitve, očetje, razumevanje, starši

Hornby, Nick: **Štala!**

Prev. Nataša Müller. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Žepnice), 256 str.

| M | 3. stopnja

| fantje, mladostniki, nosečnost, starši

Nicka Hornbyja poznamo predvsem kot pisatelja za odraslo publiko, z romanom Štala pa se je prvič preizkusil tudi v mladinskem žanru. Osrednja tema tega, v prvi osebi napisanega romana, je najstniška nosečnost, s katero se mora nenadoma soočiti glavni junak, šestnajstletni najstnik Sam. Njegova punca namreč nepričakovano zanosi in Samov svet se nenadoma obrne na glavo. Kljub v literaturi že nič kolikokrat uporabljeni temi najstniške nosečnosti, knjiga prinaša svež in edinstven pristop k obravnavi osrednjega problema. K temu največ pripomore pisateljev slog pisanja ter iskrivi in ironični dialogi, ki nas popeljejo v mešanico jeze, zmedenosti, humorja, ljubezni in nepričakovanih in presenetljivih dogodkov. Knjiga o napakah in ključnih življenjskih odločitvah, knjiga o tem, kako te lahko samo pet sekund nepazljivosti spravi v največje težave. (PP)

Hribar, Grega: **Hotel sem samo**

Ilustr. Luka Umek. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2009. (Najst), 150 str.

| M | 4. stopnja

| mamila, mladostniki

Silovit prvenec nas skozi prvoosebno pripoved najstnika Žaka priključi na adrenalinski spust v "rave-movement", kjer v enem samem ekstatičnem "flešu" podoživimo ves blišč in bedo "pred-, ob- in after-partyjev". Besedilo, ki na prvi pogled deluje kaotično, z vsakim novim poglavjem razkriva drzno in premišljeno zgradbo, ki vzporedno s postopnim odpadanjem zavor in rušenjem struktur najstniškega sveta odzema gramatiki njena pravila (drugo poglavje odvzame velike začetnice, tretje vsa ločila, v četrtem ostane le še tok zavesti). Povsem skladna z izbrano tematiko je tudi izbira jezika – izdatno začinjen sleng v svoji pristno sočni verziji omogoči gladek zdrs v samo jedro podoživljanja elektronske meke. Eruptivni izbruhi omame, podloženi z ilustracijami in s posebno tipografijo črk, ustvarjajo vrhunce, ki s svojo prvinskostjo in svežino intenzivirajo suspenz in pospešujejo tempo. Kolaž nanizanih izsekov iz "masovk" (partyjev s po nekaj tisoč rejverji) psihološko spretno poveže tragično družinsko zgodbo, ki kljub pretresljivosti ne izzveni patetično. Aktualno, pristno, osupljivo. Roman se je uvrstil med finaliste za večernico za leto 2009, nagrado za najboljšo otroško in mladinsko leposlovno delo v preteklem letu. (KP)

Jägerfeld, Jenny: **Tu ležim in krvavim.**

Prev. Danni Stražar. Dob pri Domžalah: Miš, 2014. (Zorenja +), 281 str.

| M | 4. stopnja | [ODLIČNO], za pogovore o knjigah

| Aspergerjev sindrom, avtizem, bolezni, čustva, dekleta, družina, hčere, ločitve, matere, mladostniki, nesreče, skrivnosti

Kilbourne, Christina: **Dragi Zaza.**

Prev. Alenak Perger. Dob pri Domžalah: Miš, 2008. (Zorenja), 184 str.

| M | 3. stopnja

| dekleta, internet, kriminal, mladostniki, ugrabitve, zlorabe

Kodrič, Neli: **Solze so za luzerje.**

Spr. beseda Majda Mramor. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013. (Odisej), 313 str.

| M | 4. stopnja | [ZELO DOBRO], spremna beseda, za pogovore o knjigah

| družina, ljubezen, ločitve, nasilje, pogum, prijateljstvo, šola, vrstniki

Glavna junakinja romana Ajda je čisto vsakdanja osnovnošolka, dokler se ji ravno v devetem razredu življenje ne obrne na glavo. Njena mama se namreč ločuje od nasilnega moža, zateče se v varno hišo v oddaljenem kraju, kamor morata z njo tudi Ajda in mlajši bratec. Ajda mora torej zapustiti dom in očeta, ki ga ima vendarle rada, pogreša sošolce, prilagajati se mora pravilom v novem bivališču, najhuje pa doživi v novi šoli, kjer se nanjo spravi sošolka s svojimi podaniki. Toda Ajda je upornica in borka, s pomočjo dveh sošolcev in prostovoljke v varni hiši se postavi zase, razredu dokaže, da ni "luzerka" in jim celo ponudi svoje prijateljstvo. Mladostniški roman obravnava torej nasilje, oz. dve temi, družinsko in medvrstniško nasilje, in opozarja, da nikakor ni prav, da se oboje še kako pogosto prikriva. Avtoričina pripoved je silovita in prepričljiva, dotakne se tako mladih kot odraslih bralcev. Nedvomno bo sprožila "pogovore o prebranem", še posebej, ker je knjigi dodana tehtna strokovna beseda. Knjiga se je uvrstila med finalistke za nagrado večernica 2014. (TJ)

Konc Lorenzutti, Nataša: **Lica kot češnje.**

Spr. beseda Breda Sobočan. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015. (Odisej), 210 str.

| M | 4. stopnja | spremna beseda, za pogovore o knjigah

| alkoholizem, čustva, dijaški domovi, družina, glasba, izguba, mladostniki, nesreče, očetje, odraščanje, prijateljstvo, skrivnosti, smrt, starši, šola, vrstniki, zaljubljenost

Kristina je dijakinja prvega letnika srednje glasbene šole. Nova šola, dijaški dom in novo življenje jo zelo vznemirjajo. Zaljubi se v sošolca in izkaže se, da je naklonjenost obojestranska. Prvi hip se zdi, da je vse tako, kot mora biti. A Davidovo družinsko življenje je vse kaj drugega kot njeno in tudi če se sprva zdi, da to na njun odnos ne bo vplivalo, temu ni tako. Še posebej po pretresljivem razkritju, ki ju še bolj usodno poveže ... Gre za večplastno besedilo, ki obravnava vrsto problemov, ki je zelo primerno za pogovore; dodana mu je tudi strokovna spremna beseda.

Koren, Majda: **Julija je zaljubljena LOL.**

Spr. beseda Tadeja Zupan Arsov. Ljubljana: Karantanija, 2008, 110 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih

| internet, ljubezen, mladostniki, zlorabe

Kovač, Polona: **Loverboy: mladinski roman.**

Ilustr. Luka Čop. Spr. beseda Mateja Štirn, Katjuša Popović. Ljubljana: Društvo Ključ, 2014, 120 str.

| M | 4. stopnja | [DOBRO], spremna beseda, spremno besedilo

| kriminal, Ljubljana, mladostniki, nasilje, prostitucija, trgovina z ljudmi, zlorabe

Kreller, Susan: **Slonov ne vidimo.**

Prev. Alexandra Natalie Zaleznik. Izola: Grlica, 2014. (Na robu), 160 str.

| M | 3. stopnja | [ZELO DOBRO]

| dekleta, družba (skupnost), družina, nasilje, očetje, pomoč, reševanje, sosedje, stiske, ugrabitve, zanemarjanje, zapostavljenost

Marchetta, Melina: **Piskačev sin.**

Prev. Nataša Grom, Marko Zupančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2011. (Zorenja +), 289 str.

| M | 4. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih

| družina, fantje, mladostniki, odraščanje, odtujenost, prijateljstvo, samopodoba, težave

McCaffrey, Kate: **Uničimo jo!**

Prev. Diana Ramšak. Dob pri Domžalah: Miš, 2011. (Zorenja +), 218 str.

| M | 3. stopnja | [DOBRO], spremno besedilo

| internet, mladostniki, nasilje, samomor, smrt, stiske, ustrahovanje, vrstniki

Muck, Desa: **Lažniva Suzi.**

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Žepnice), 155 str.

| M | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], ponatis

| dekleta, domišljija, družina, laž, Ljubljana, mladostniki, odraščanje, Slovenija

Partridge, Sally Ann: **Črna zanka.**

Prev. Tanja Goršič. Izola: Grlica, 2013, 157 str.

| M | 3. stopnja | [DOBRO]

| dekleta, internet, zlorabe

Pregl, Slavko: **Car brez zaklada.**

Spr. beseda Dragica Haramija. Novo mesto: Goga, 2009. (Lunapark), 165 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih, spremna beseda

| mamila, mladostniki, odraščanje, zlorabe

Roman v že začrtanem slogu zbirke Lunapark razgrinja kompleksno zrcalo sodobni najstniški populaciji. Naslovni junak se po končanem prvem letniku odloči za dobro plačano počitniško delo smetarja. Prva smetarska vožnja pa je hkrati tudi sprožilni moment poletne avanture, ki vsebuje tako prvo ljubezen, kot vstop v svet preprodajanja drog, razpre problem medgeneracijskih konfliktov, predvsem pa ponudi podlago za kompleksno samoanalizo junaka, zaradi česar bi lahko govorili tako o problemskem kot o razvojnem romanu. Avtorju uspe ustvariti žive in domišljene like, jih vpeti v aktualne situacije brez pretiravanja in

pretiranega dramatiziranja, v katera pogosto zapada sodobni problemski roman ter hkrati v dialoge prepričljivo ujeti jezik mlajših generacij. Le "kolikor toliko spodoben" izkupiček glavnega lika na srednji kovinarski šoli, ki se skozi zgodbo vedno bolj izrisuje kot nedvomno inteligenčen, iznajdljiv in trdno stoječ na tleh, izpade nekoliko presenetljivo. (TB)

Procházková, Iva: **Goli**.

Prev. Irena Samide. Spr. beseda Bojan Dekleva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Odisej), 292 str.

| M | 4. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, spremna beseda

| bogastvo, mladostniki, odraščanje, revščina, samopodoba, zapostavljenost

Iva Procházková, češka pisateljica, ki piše v nemškem jeziku, je leta 1988 dobila nemško nagrado za mladinsko književnost (Deutscher Jugendliteraturpreis) za knjigo Die Zeit der geheimen Wünsche (Čas skritih želja), v letu 2008 pa je bila za to nagrado nominirana z romanom Goli. Virtuozen preplet petih zgodb razpira kolaž nanizanih drobcev iz življenja petih najstnikov, ki se, deloma skupaj, predvsem pa vsak zase, spopadajo z osnovnimi bivanjskimi vprašanji in izgrajevanjem lastne samopodobe, ki jo zahteva integracija v družbeno življenje. Simbolika "golosti" se navezuje na ranljivost, izpostavljenost in nezaščitenost, ki naj bi bile temeljne značilnosti obdobja dozorevanja. Kljub temu pa se zdi, da je končna sporočilnost romana nekoliko drugačna – plasti, ki se skozi življenjske izkušnje kopičijo in nalagajo, prejkone hromijo kot ščitijo. To vsekakor dokazujejo odrasli, torej starši, ki so kljub debelemu plašču še kako ranljivi in negotovi. Želja po trganju spon in razgaljanju je tako hrepenenje po svobodi in neposrednem stiku z življenjem. Pripoved je prvenstveno mladostniški roman o nevralgicnih točkah odraščanja in iskanju osebnostne integritete, hkrati pa vzporedno branje omogoča vstop v metaforično zgodbo o iskanju najglobljih idealov človeške duše. Ob tem ne smemo pozabiti na izčiščene lirične vstavke in študijsko premišljene jezikovne rešitve, kjer se posamezne vsebinske niti inovativno spogledujejo z jezikovnim preigravanjem. Bralcu v pomoč bo zagotovo tudi spremna beseda psihologa dr. Bojana Dekleve. (KP)

Reece, Gordon: **Miši**.

Prev. Metka Osredkar. Dob pri Domžalah: Miš, 2012. (Bisernice), 325 str.

| M | 4. stopnja | [ZELO DOBRO], za pogovore o knjigah

| dekleta, etika, matere, mladostniki, nasilje, strah, šola, uboj, ustrahovanje, vrstniki

Reed, Amy: **Lepa**.

Prev. Eva Majdič. Izola: Grlica, 2012. (Na robu), 174 str.

| M | 3. stopnja | [DOBRO], za pogovore o knjigah

| dekleta, mladostniki, nasilje, samomor, samopodoba, spolnost, zlorabe

Sachar, Louis: **Korak za korakom**.

Prev. Jakob K. Kenda. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. (Bum!), 260 str.

| M | 3. stopnja

| fantje, mladostniki, prestopniki, zlorabe

Sachar, Louis: **Zeleno jezero.**

Prev. Jakob J. Kenda. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. (Žepnice), 280 str.
| P | 2. stopnja | nova izdaja, za pogovore o knjigah
| fantje, mladostniki, nasilje, prestopniki, zlorabe

Simukka, Salla: **Rdeča kot kri: prva knjiga trilogije Sneguljčica.**

Prev. Julija Potrč. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. (Sneguljčica; 1), 260 str.
| M | 4. stopnja | [ZELO DOBRO], knjiga je del nanizanke, o avtorjih
| Finska, kriminal, mamila, mladostniki, nasilje, šola

Simukka, Salla: **Bela kot sneg: druga knjiga trilogije Sneguljčica.**

Prev. Julija Potrč. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015. (Sneguljčica; 2), 221 str.
| M | 4. stopnja | knjiga je del nanizanke, o avtorjih
| mladostniki, počitnice, Praga, samomor, sestre, verske skupnosti

Sokolov, Cvetka: **Kar ne ubije.**

Spr. beseda Darinka Novak Jerman. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013. (Odisej), 245 str.
| M | 4. stopnja | [DOBRO], spremna beseda, za pogovore o knjigah
| mladostniki, odraščanje, posilstvo, samopodoba, spolnost, stiske, zlorabe

Sugg, Zoe: **Spletna punca.**

Prev. Marta Graj. Tržič: Učila International, 2015, 335 str.
| M | 4. stopnja | o avtorjih
| internet, ljubezen, mladostniki, New York, potovanja, prijateljstvo, samozavest, slava

Swindells, Robert: **Zadeti.**

Prev. Jaka Andrej Vojevec. Spr. beseda Jana Zirkelbach. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2003. (Odisej), 231 str.
| M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah
| alkoholizem, družina, mladostniki, odvisnosti

Štefanec, Vladimir P.: **Sem punk čarovnica, debela lezbijka in ne maram vampov.**

Ljubljana: Modrijan, 2014, 209 str.
| M | 4. stopnja | [ZELO DOBRO]
| drugačnost, glasba, koncerti, mladostniki, očetje, punk, strpnost

Tratnik, Suzana: **Ime mi je Damjan.**

Ljubljana: ŠKUC, 2001. (Lambda), 153 str.
| M | 3. stopnja
| drugačnost, družina, mladostniki, nasilje, zlorabe

Kratki roman Tratnikove se bo vsekakor zapisal za enega osupljivejših poskusov na področju literarnih del za starejše najstnike. Glavni junak, brezkompromisni devetnajstletnik v skupini

za samopomoč namreč razgalja svoje življenje – je brez izobrazbe, zamuja v službo, veliko popiva, ime mu je Damjan in je ženska. Odnos okolja do takšnega socialno in še spolno problematičnega lika, kot ga prikazuje roman, se resda zdi neverjeten: družba ga pravzaprav sprejema in resne težave z razumevanjem ima le doma. Toda bistveno je, da avtorica ostaja nekako distancirana od dogajanja, ne išče vzrokov za dano situacijo in ne moralizira, temveč zgolj opozarja na predsodke. Predvsem s tovrstnim distanciranjem pa tako sama kot njen lik dosežeta nenavadno ponosno držo: zanimivo in vendar naporno branje, ki nikomur ne bo v uteho, a tega si niti ne želi.

Velikonja, Irena: **Življenje brez psa.**

Ljubljana: Mladika, 2014. (Majnice), 148 str.

| M | 3. stopnja | [DOBRO]

| dekleta, družina, matere, nasilje, očetje, odraščanje, podeželje, prijateljstvo, selitve, sošolci, starši, šola, vasi

Neja je osnovnošolka, ki se mora na začetku šolskega leta s svojim »očetom« preseliti na vas, saj Peter ne zmore stroškov, ki jih prinaša življenje v mestu. Nejina mama se namreč ni vrnila s svojega potovanja v Indijo, zato se morata Neja in Peter, ki niti ni njen pravi oče, spopasti z novim načinom življenja. Njuna družinska skupnost na vasi bode v oči, zato imata oba težave. Petra obtožijo celo zlorabljanja otroka, Neja pa se sooča z nesprejetostjo med vrstniki. Na srečo najdeta oba tudi zaveznike, celo prijatelje. Nejini najboljši prijatelj postane ovčar. Psa si je želela že prej, pravzaprav je življenje brez psa metafora za njeno hrepenenje po sprejetosti, domačnosti, družini, materi. Nejina mama se s svojega potovanja vrne, ampak kljub temu se je med njeno odsotnostjo vsem zgodilo toliko stvari, da življenje po njenem prihodu ne more biti več enako.

Vprašaj Alico.

Prev. Lili Potpara. Ljubljana: Modrijan, 2014, 175 str.

| M | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], dnevnik

| dekleta, mamila, mladostniki, odvisnosti, smrt

Roman je v ZDA izšel leta 1971 in kasneje se je izkazalo, da ne gre za pristne dnevniške zapise anonimne 15-letne deklice, pač pa je avtorica psihoterapevtka Beatrice Sparks, ki je sprva trdila, da je le urednica knjige. Ime glavne junakinje je izposojeno iz zgodbe Alice v čudežni deželi in se menda nanaša na trenutek, ko Alica poje piškot, zaradi katerega zraste v pravega velikana. Pretresljiva zgodba je – na žalost! – še danes aktualna in prepričljiva; ima več zapletov in razpletov in ko že mislimo, da se je junakinji končno uspelo upreti mamilom, se jim spet preda in vsakič se pogrezne še globlje. Najbolj pretresljivo pa je, da ji okolica in vrstniki, ki se predajajo mamilom, ne dovolijo, da bi se jih rešila! V tem je zgodba tudi »poučno« branje, ki mladino opozorja na nevarnosti mamil, starše pa poskuša vpeljati v miselni in čustveni svet njihovih otrok. Nujno pa bi bilo dodati spremno besedo slovenskega strokovnjaka.

Waite, Judy: **Obsedena z nakupi.**

Prev. Anja Kokalj. Spr. beseda Jana Zirkelbach. Ljubljana: Grlica, 2005. (Na robu), 142 str.

| M | 3. stopnja

| dedki, dekleta, mladostniki, odvisnosti, potrošništvo, prijateljstvo, samopodoba, smrt

LEPOSLOVNE KNJIGE, 2. stopnja

Boyne, John: **Osupljiva zgodba Barnabyja Brocketa.**

Prev. Jure Potokar. Ilustr. Oliver Jeffers. Dob pri Domžalah: Miš, 2013. (Čiv), 269 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], naslovniško odprta pripoved, za pogovore o knjigah

| drugačnost, družina, letenje, odraščanje, samopodoba, vrednote

Irskega pisatelja Johna Boyna pri nas poznamo po njegovem mladinskem romanu Deček v črtasti pižami, tokrat pa se nam predstavlja z nenavadno zgodbo o nenavadnem Barnabyju, ki ima to nesrečo, da se rodi v popolnoma navadno in dolgočasno družino, ki nikakor ne more sprejeti njegove drugačnosti. Barnaby zna namreč leteti. Njegova družina se sicer trudi, da bi ga sprejela medse, a je to za starša preveč naporno in se z njegovo drugačnostjo ne znata soočiti. Barnaby se odloči, da bo odšel na čarobno popotovanje, ki ga popelje vse do vesolja. Na poti sreča navadne kot nenavadne ljudi, ki ga naučijo, kako naj sprejme svojo drugačnost in oprostí tistim, ki njegove drugačnosti ne razumejo oziroma je ne sprejemajo. Na potovanju sprevi, da v svoji osamljenosti ni sam, ter se nauči, kako lahko ostane zvest samemu sebi, ne da bi postal običajen človek. Iskriava, humorna in nežna zgodba, mestoma grenka in temačna, polna fantazijskih junakov, je namenjena tako odraslim kot mladim bralcem, saj je večplastna pripoved. Vsaka plast zase govori svojo resnico, ki vsakemu bralcu sporoča nekaj drugega. Bistvo zgodbe pa je trditev: "Ker tvoja različica normalnega ni enaka različici nekoga drugega, to še ne pomeni, da je s tabo kaj narobe." (PP)

Gervay, Susanne: **Jaz sem Jack.**

Prev. Alenka Urh. Ilustr. Cathy Wilcox. Ljubljana: Vodnikova založba (DSKG), 2011. (Modra pomaranča), 83 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]

| fantje, nasilje, šola, ustrahovanje, vrstniki

Frančič, Franjo: **O princu, ki mu je počilo srce.**

Ilustr. Adriano Janežič. Spr. beseda Mojca Ramšak. Ljubljana: Modrijan, 2010, 24 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], spremna beseda, za pogovore o knjigah

| družina, krutost, odpuščanje, osamljenost, princi, trpljenje, vzgoja

Pretresljiva zgodba o princu, ki je že od ranega otroštva prikrajšan za toplino in ljubezen staršev, je kljub prostorskemu in časovnemu odmiku aktualen razmislek o družinskih odnosih, njihovi funkciji in usodnih vplivih na nadaljnjo socializacijo posameznika. Mladi

princ kmalu po rojstvu izgubi mamo, oče se znova poroči, deček pa ostane sam in zapuščen, kar ima za njegov razvoj neizbrisne posledice. Pomanjkanje čustvene pozornosti se iz leta v leto pogloblja in spreminja v izpraznjenost, otopelost in nasilje, pri čemer obilje materialnih dobrin v luči notranjega opustošenja izzveni povsem izpraznjeno in nepomembno. Ko princ postane oče, se za trenutek zazdi, da se bo njegova pozabljena in globoko zakopana empatija vendarle prebudila. Brezimnost junakov pravljичnega imaginarija s svojo brezčasno univezalnostjo preiščeno kaže vzporednice z začaranim krogom generacijskih vzorcev. Janežičeve ilustracije z domišljeno igro perspektiv dodatno obtežijo naraščajočo težo odtujenosti in čustvene zatrtosti. Nadvse dobrodošla je tudi spremna beseda, ki jo je prispevala dr. Mojca Ramšak. (KP)

Kolu, Siri: **Ajda in Razbojnikovi.**

Prev. Julija Potrč. Ilustr. Sanja Janša. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Knjižnica Sinjega galeba; 336), 255 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, za pogovore o knjigah

| deklice, drugačnost, družina, pustolovščine, razbojniki, tatvine, ugrabitve, vrline

Malce nenavaden, celo »odštekan« roman (leta 2010 je prejel prestižno finsko nagrado za literaturo Finlandia Junior Award) bo bralca bo prijetno presenetil s svojo svežino, skandinavsko svobodomiselnostjo, pozitivno drugačnostjo, sproščenostjo, pristno duhovitostjo in prešernostjo. Poln je pustolovščin, saj je pravi roman »on the road« za mlade. Hkrati je tudi pejsaž Finske, njene neokrnjene narave, prikaz običajev (savnanje, kopanje v jezerih, počitnice v vikend hišicah na podeželju ...), tudi kulinarike, v kateri pa prevladujejo sladkarije (bonboni, čokolada). Razbojnikovi: mama Hilda, ata, Strašni Karl, sin Klemen, hčerka Helena, njihov prijatelj Zlatozobi Pero, tudi teta Katra, uspešna pisateljica ljubičev, potujejo skupaj z »ugrabljenim osebkom«, deklico Ajdo, ki ji nenavadna ugrabitev omogoči nenavadne počitnice. Mladostniški roman ni zgolj pustolovska in akcijska pripoved, temveč tudi zgodba Ajdine primarne družine, hladnih odnosov med njenimi člani, odtujenosti, kar je čisto nasprotje družini Razbojnikovih, v kateri vladajo pristrčni medsebojni odnosi, razumevanje in medsebojna podpora. Je tudi družbeno kritičen pogled na sedanost, na družbene razmere, ki so Razbojnikove nedvomno prignale k temu, da so zapustili urejeno življenje in stopili na zelo nenavadno življenjsko pot razbojništva in cestnega nomadstva. Pohvaliti velja knjigo kot izdelek, ki s svojo vizualno podobo in oblikovanjem kar vabi mladega bralca, da vstopi v zgodbo, pa tudi dober prevod. Po romanu, ki bi ga lahko razumeli kot hvalnico svobodi, je bil posnet tudi film. (dlv)

Konc Lorenzutti, Nataša: **Društvo starejših bratov.**

Ilustr. Tanja Komadina. Dob pri Domžalah: Miš, 2013, 90 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]

| bratje, družčine, družina, nesoglasja, šola

Je lahko v življenju odraščajočega fanta kaj hujšega kot nadležno mlajše bitje, ki izkoristi vsako priložnost za nagajanje, draženje in sabotiranje starejšega brata? Nace, ki se je dokončno odločil, da je situacija zrela za korenit poseg, ustanovi Društvo starejših bratov,

katerega namen je zaščita pravic in interesov starejših bratov. Prvi ukrep, ki ga od vsega sveta zapostavljena in spregledana družina sprejme, je ignoriranje malih nadlog; ta naj bi ji povrnil izgubljeni ugled, ki jim je bil po krivici odvzet. A vse le ne gre tako gladko ... Avtorica, vešča ubesedovanja vsakdanjih družinskih in šolskih (ne)prilik otrok (Enajstnik, Kakšno drevo zraste iz mačka ...), tudi v tej kratki prozni pripovedi z obilico humorja in besednih iger dodobra začini otroške dogodivščine, spretno in tekoče zapisane za vse male knjižne molje, pa tudi za vse tiste malo manj spretno bralce, ki včasih potrebujejo spodbuden odziv v svet branja. Vinjetne ilustracije Tanje Komadina se sproščeno vklapljujejo v besedno-situacijsko komiko in prispevajo svoj delež k privlačnosti knjižnega izdelka. (KP)

Konc Lorenzutti, Nataša: **Enajstnik.**

Ilustr. Suzana Bricelj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Deteljica), 100 str.
| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor
| bratje, družina, fantje, sestre

Pet knjig o deklici Polleke:

Kuijer, Guus: **Čez obzorje z vetrom na morje.**

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Alice Hoogstad. Dob pri Domžalah: Miš, 2011, 109 str.
| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], knjiga je del enotne zgodbe
| bolezn, dekleta, družina, odraščanje, smrt, večkulturnost, zapostavljenost

To je četrta iz zbirke petih knjig o deklici Polleke nizozemskega pisatelja Guusa Kuijera, prejemnika prestižne nagrade ALMA 2012, čigar – po njegovem mnenju – najboljšo knjigo z naslovom Knjiga vseh stvari že tudi imamo v slovenskem prevodu (Miš, 2008). V tej knjigi je Pollekin očka sicer ozdravljen zasvojenosti, toda ob povratku iz Tibeta se ovija v čudaško obleko. Mama in njen novi partner, Pollekin učitelj, se poročita in priredita veliko zabavo. V znanih – v prejšnjih zgodbah že obravnavanih – okvirih večkulturnosti, novih oblik družine, zrahljane vloge staršev idr. pa se tokrat Polleke sprašuje predvsem, kaj ljudje mislijo s tem, ko pravijo, da iščejo svoj jaz, in tudi to, kje se skriva jaz njenega maroškega fanta Mimeona. K razmišljanju o bistvu življenja in o smrti jo sili tudi dejstvo, da je dedek zelo bolan in v bolnišnici. Prvoosebna pripoved razmišljujoče deklice, tudi bodoče pesnice, torej nikakor ne zgublja naboja in čara, nasprotno, celo pogloblja se. V svoji prepričljivosti in privlačnosti (p)ostaja ne le kakovostno branje za mlade, ampak vse bolj tudi za odrasle. Po zbirki so že posneli film (leta 2003) in tudi TV serijo (2005). (T.J.)

Kuijer, Guus: **Ej, moje ime je Polleke!**

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Alice Hoogstad. Dob pri Domžalah: Miš, 2012, 99 str.
| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], knjiga je del enotne zgodbe, za pogovore o knjigah
| deklice, družina, pesniki, priseljenci, smrt, večkulturnost

V mladinskem romanu Ej, moje ime je Polleke, ki ga je napisal našim bralcem že znani, v domovini in tudi v svetovnem merilu pa priznani nizozemski pisatelj Guus Kuijer (prejemnik nagrade ALMA, 2012), se slovenski bralci znova srečajo s svojo staro znanko, trinajstletno

prikupno, zabavno in zvedavo Polleke. V tem delu, ki kot zadnje sledi štirim predhodnim, v slovenščino že prevedenim zgodbam, katerih glavna junakinja je omenjena nizozemska deklica, se Polleke, medtem ko preboleva dedkovo smrt, sooča s tujimi kulturami, ki jih poosebljata dve njej ljubi osebi. Prva je njen fant Mimoen, priseljenc, čigar korenine segajo k Berberom v Maroko, druga pa je njena dobra prijateljica Consuelo, ki je po rodu Mehičanka. Oba jo spoznavata z lastnimi, v romanu duhovito prikazanimi običaji in navadami, ki lahko zaradi svoje drugačnosti pri ljudeh sprožajo začudenje in nerazumevanje ter najstnikom povzročajo preglavice in celo težave, vendar pa na svoj nenavadni način kljub vsemu dokazujejo, kako je kulturno raznovrstnost potrebno spoštovati, gojiti in ohranjati, predvsem pa mladim bralcem sporočajo pomembno družbeno poanto. Ta je, da so si vsi ljudje v svojem najglobljem bistvu podobni in da se na najpomembnejšem, duhovnem področju življenja zunanjim različnostim navkljub med seboj ne razlikujejo. (zsv)

Kuijer, Guus: Ko sreča trešči kot strela.

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Alice Hoogstad. Dob pri Domžalah: Miš, 2010, 119 str.
| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, knjiga je del enotne zgodbe, za pogovore o knjigah
| dekleta, družina, ljubezen, odraščanje, prijateljstvo, priseljenci, šola, večkulturnost,
zapostavljenost

Tretja knjiga o živahni, radovedni in odločni deklici Polleke je, tako kot prvi dve, napisana v prvi osebi in tudi večina junakov je bralčevih starih znancev: dekličina mama in njen novi partner – Pollekin učitelj, njen izgubljeni očka, pa babica in dedek, fant Mimoen in najboljša prijateljica Caro; a vse le ni tako, kot je bilo, kajti Pollekin razred dobi novo sošolko, skrivnostno Mehičanko Consuelo, ki govori in razume le špansko. Knjiga se loteva vprašanj vere, revnega sveta in vojn oziroma drugih in drugačnih kultur in družb, zaljubljenosti, iskanja samega sebe in nevarnosti, ki prežijo na otroke. Kratek, črno-belo vinjetno ilustriran roman *Ko sreča trešči kot strela* je torej besedilo o strahu, upanju, željah, žalosti in veselju, ki v ospredje postavlja pomen prijateljstva, tako kot prejšnja dva pa se pomudi tudi pri družinskih odnosih. Čeprav je knjiga že tretja po vrsti, še ni izgubila svojega začetnega naboja in čara. Nasprotno, je topla, nežna in nabrita (skratka takšna, kakršna je njena protagonistka), na prvi pogled preprosta, na drugega pa posejana z drobnimi modrostmi in spoznanji, ob katerih se bralec lahko tudi globoko zamisli; ali pač ne, kot mu v danem trenutku ustreza. (GK)

Kuijer, Guus: Naj ljubezen gori kot plamen, amen.

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Alice Hoogstad. Dob pri Domžalah: Miš, 2006, 86 str.
| P | 2. stopnja | knjiga je del enotne zgodbe, o avtorjih, za pogovore o knjigah
| deklice, družina, očetje, odraščanje, večkulturnost, zapostavljenost

Večkrat nagrajeni nizozemski avtor skozi duhovit in iskren samogovor enajstletne Polleke, bodoče pesnice in razmišljujoče najstnice, prepričljivo in z dobršno mero sentimentalno ironičnega humorja predstavi sodobno (nizozemsko) družbo in njene aktualne probleme. To so zlasti večkulturnost in s tem povezana nestrpnost do drugih kultur, razpad klasične družine in pojav njenih novih oblik ter iz tega izhajajoč občutek brezcilnosti in razrahljane

vloge staršev, ob katerih se morajo otroci znajti po svoje. Polleke se tako upravičeno sprašuje zakaj odrasli nikoli ne razumejo, kaj se sme in kaj ne, saj se ji ob ločeni mami, ki se svoje glavo zaplete s hčerininim učiteljem, in očetu, sanjaču in delomrznežu, zasvojenemu z mamili, zastavlja kup vprašanj o lastnih starših. Prav tako težavni, a na drugačen način, so starši njenega izvoljenca, sošolca Maročana: ob njem je ne vidijo radi zaradi kulturnih razlik med mladima. Venomer ljubka kritika sodobne razvite družbe in negotovega odraslega, ki ne zmore ali ne zna sprejemati svoje vloge, in na katerega otrok ne more vedno računati, je vendarle izražena prizadeto, prvoosebno, skozi usta odraščajočega otroka, ki se postopoma otresa svoje naivnosti in prihaja do novih spoznanj o svetu odraslih. V tem smislu se da pripoved brati tudi kot najstniški napotek staršem, naj že končno odrastejo.

Kuijer, Guus: Raj je tukaj in zdaj.

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Alice Hoogstad. Dob pri Domžalah: Miš, 2009, 115 str.
| P | 2. stopnja | knjiga je del enotne zgodbe
| dekleta, družina, očetje, odraščanje, večkulturnost, zapostavljenost

Prikupno zgodbo o enajstletni Polleke znanega nizozemskega avtorja smo imeli priložnost spoznati že leta 2006 pod naslovom Naj ljubezen gori kot plamen, amen. Tudi tokrat nas nove dogodivščine odločne najstnice ne razočarajo; prve ljubezenske negotovosti, boleča spoznanja o očetu, mamina poroka z učiteljem, vmes pa neskončno drobnih, prismuknjeno igrivih situacijskih spodrseljajev in zadreg, ki rahljajo težo odločitev, neizrečenih želja in strahov. Prodorne domislice mlade pesnice – "vnaprejški", "domača žival" telička Polleke, nenavadne molitve in seveda poezija – kljub razpršeni spontanosti spretno povezujejo rdečo nit zgodbe in zaokrožujejo njeno celovitost. V nasprotju z negotovostjo in neodgovornostjo, ki jo na vsakem koraku udejanja "odrasli", se v sicer neobvezni in razposajeno dinamični formi odkrivajo Pollekina dejanja kot nadvse zrela, trezna in premišljena. Senzibilna prvoosebna pripoved tako z neposrednim prijemom osvetli nekaj temeljnih problemov in dilem, s katerimi se (prepogosto) srečuje sodobni otrok in mladostnik. (KP)

Kuijer, Guus: Knjiga vseh stvari.

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Nina Meglič. Spr. beseda Irena Miš Svolfšak. Dob pri Domžalah: Miš, 2008. (Najnaj), 121 str.
| P | 2. stopnja
| družina, nasilje, sreča, upanje, vera

Zgodba nizozemskega pisatelja se dogaja leta 1951 v Amsterdamu. Thomas je občutljiv fant z bujno domišljijo, odrašča v družini z nasilnim očetom, verskim fanatikom, ki nima smisla za humor. Pretepa tako njega kot mamo, ki se mu ne upata upreti; starejša najstniška hči se mu pravzaprav še najbolj postavlja po robu. Thomas ima zvezek, »knjigo vseh stvari«, kjer zapisuje svoja opažanja in občutenja. Med drugim zapiše: »Ko odrastem, bi bil rad srečen človek.« Zdaj pa Thomas trpi in prosi boga, da bi mu pomagal. Na pomoč pa mu priskoči malce nenavadna soseda, za katero vsi otroci v okolišu mislijo, da je čarovnica. Sluti, kaj se dogaja v njegovi družini; opogumlja ga, da bo lahko srečen le, če se ničesar ne bo bal. Thomasu se tedaj začno dogajati nenavadne, odločilne stvari. Pomembno vlogo ob tem odigrajo tudi knjige in

branje! Pripoved, ki skozi otroški pogled delno obravnava tudi tabu temo - religijo, je namenjena sicer najstnikom, toda tako silovito in izjemno branje je, da se bo dotaknilo tudi odraslih. (TJ)

Landa, Mariasun: **Ko so mačke tako same.**

Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Pšena Kovačič. Spr. beseda Barbara Pregelj. Medvode: Malinc, 2013, 123 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], spremna beseda

| dekleta, hišni ljubljenci, ločitve, mačke, odraščanje, osamljenost, pogum, žalost, živali v naravi

Mariasun Landa (1949) je ena najpomembnejših baskovskih avtoric, njena dela za mladino so prevedena v več jezikov in pogosto nagrajena. V svoja besedila poleg oseb pogosto vključuje živali, ki so "nosilke" človeških občutenj, čustev idr. V tej zgodbi se dvanajstletna deklica Maider sooča z morebitno ločitvijo staršev in tudi z drugimi težavami sodobnega sveta. V osamljenosti in žalosti zaradi razmer v družini ji je v tolažbo njena mačka Ofelija. Toda njena mama meni, da mačka ne sodi v mestno stanovanje, zato jo preselijo na posestvo na podeželju, od koder pa mačka pobegne. Pisateljica osamljenost, potrebo po varnosti in ljubezni tako predstavi z dvema osebama, pogloblja čustva in dogajanja občutljivo stopnjuje. Sporočilo je tako zgovorno, da se dotakne tako mladih kot odraslih bralcev in je lahko enim in drugim v pomoč pri soočanju s podobnimi problemi. Besedilo zaokrožajo imenitne ilustracije in dodatno pojasnjuje spremna beseda urednice. Knjiga je oblikovana tudi v skladu s priporočili za oblikovanje gradiv za bralce z disleksijo. (TJ)

Tri knjige o družini Casson:

McKay, Hilary: **Indigo: nova zvezda, Permanentno Rožnata: konec poletja, Žafran: izgubljeni angel.**

Prev. Petra Berlot Kužner. Tržič: Učila International, 2006, 264 str.

| P | 2. stopnja | knjiga je del nanizanke, za pogovore o knjigah

| dečki, družina, odraščanje, umetnost

Cassonovi, ki jih ameriška pisateljica opisuje v knjigah Žafran, Indigo ter Permanentno rožnata, so povsem običajna družina potrošniškega sveta, saj so deležni večine običajnih problemov, predvsem prezaposlenosti, stalne priložnosti novih zvez, nejasnosti vlog družinskih članov in odvisnosti od denarja. Pač pa Cassonovi na te probleme reagirajo neobičajno, in sicer na podlagi umetnosti, ljubezni in zavezništva. Z umetnostjo zaznamujejo vse 'njihovo' (tudi imena otrok), z ljubeznijo rešujejo probleme posameznika v družini (z njo tudi kaj zapletejo), z zavezništvom pa se spopadajo z okolico, kadar jih hoče nasilno spremeniti. Poleg tega vsaka od knjig izpostavi še poseben vidik sodobne družine: Žafran je posvojenka, Indigo je primer otroka, ki nase prevzame vlogo starševstva, Permanentno Rožnata pa je otrok-car, ki prevzame krpanje zakona svojih staršev. Vseskozi humorna in dinamična pripoved sporoča, da je družina kljub vsemu 'kul'! (VZ)

Möderndorfer, Vinko: **Kot v filmu.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 236 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO] , o avtorjih, za pogovore o knjigah
| družina, fantje, ločitve, mladostniki, očetje, odraščanje, stiske

Prvoosebni pripovedovalec Möderndorferjevega mladinskega romana je skoraj dvanajstletni Gašper. Senzibilen fant z bujno domišljijo je v stiski, saj čuti, da zveza med mamo in očetom škripa, za nameček pa sta s prijateljem Markom še žrtvi razrednega nasilja. Gre torej za problemsko naravnano pisanje, ki pa sicer resne probleme obravnava z lahkotnejšim pristopom in humorjem.

Potem ko se Gašperjeva mama odseli, oče sina preseli na podeželje k Maksu, ki se izkaže za fantovega pravega očeta. Gašperja to odkritje sprva vrže iz tira, a že kmalu je zmožen treznega razmisleka. Če avtor pred razpletom Gašperjevo stisko opisuje prepričljivo in si za to vzame čas, pa prepričljivost na koncu izpuhti – vse niti so povezane na hitrico, odpravljene z levo roko. Berljivo delo, ki ga je z domiselnimi vinjetami na začetku vsakega poglavja opremil Damijan Stepančič, je avtorju prislužilo nagrado modra ptica Založbe Mladinska knjiga 2012, ter nagradi desetnica in večernica 2014. (GK)

Nöstlinger, Christine: **Tako in tako in sploh: roman.**

Prev. Ana Grmek. Celovec; Ljubljana; Dunaj: Mohorjeva založba, 2006, 114 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih, za pogovore o knjigah
| bratje, družina, ločitve, očetje, sestre

Krajši, problemsko naravnani roman Nöstlingerjeve naseljujejo (in izmenično upovedujejo) trije glavni junaki – petnajstletna Karli in njena brata, trinajstletni Ani in sedemletni Spidi. Avtorica se z njihovo pomočjo loti skrhanih družinskih odnosov, ki pripeljejo do tega, da iz ene družine nastaneta dve. Pri tem njena pozornost velja predvsem otrokom in njihovem spoprijemanju z družinsko krizo in rošadami družinskih članov. Z (iz)menjavo pripovedovalcev avtorica doseže večplastno karakterizacijo likov in zanimivo dinamiko, tako na kompozicijski kot na vsebinski ravni. Škoda je le, da je trojica prepovršno izoblikovana na jezikovno-slogovni ravni; po tej plati namreč Karli in Ani delujeta kot en in isti pripovedovalec. Nöstlingerjeva sicer resno temo mehča z duhovitostjo in bralcem, ki so se nemara znašli v podobnem položaju kot njeni junaki, ponuja optimistično vizijo življenja z ločenima staršema.

Palacio, R. J.: **Čudo.**

Prev. Boštjan Gorenc. Zagorje ob Savi: Ocean, 2014, 320 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO]

| drugačnost, družina, invalidnost, mladostniki, modrost, pogum, prijateljstvo, samopodoba, sestre, šola

August (Auggie) Pullman, ima zaradi redke mešanice genskih okvar popolnoma iznakažen obraz. Že od rojstva je bil podvržen številnim operacijam in zdravniki menijo, da je čudež, ker

je sploh preživel. Do petega razreda ga je mama šolala doma, zdaj pa je star deset let in je čas, da gre v običajno šolo, ker starša ne želita, da bi bil »otrok s posebnimi potrebami«. Že popolnoma običajnega dečka bi bilo strah novega okolja, kaj šele ta korak pomeni za takšnega »čudnega fanta«! Augustovo zgodbo doživljamo v prvoosebni pripovedi, potem skozi pripoved njegove starejše sestre Vie, njenega fanta Justina, sošolca Jacka, prijateljice Summer in Viine prijateljice Mirande. Tako skozi različne perspektive spoznavamo, kakšno je življenje s »čudom«, kako vpliva na njih in jih sooblikuje. »Čudo« je res čudovita knjiga! Lepa pripoved, imeniten prevod, privlačno oblikovanje ... žlahtno sporočilo: spodbuja k sprejemanju drugačnosti, opozarja na pomen prijaznosti, nas »mehča« ... branje tako za mlade kot za odrasle bralce!

Parr, Maria: **Tonja iz Hudega brega.**

Prev. Darko Čuden. Ilustr. Jure Engelsberger. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. (Knjižnica Sinjega galeba; 339), 232 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor

| deklice, družina, pomoč, prijateljstvo, skrivnosti, sosedje, vragolije

Pregl, Slavko: **Spričevalo.**

Ilustr. Arjan Pregl. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. (Knjižnica Sinjega galeba; 318), 169 str.

| P | 2. stopnja | ponatis, za pogovore o knjigah

| družina, fantje, prestopniki, šola, tatvine

Avtor postavi v ospredje pripovedi povprečno slovensko družino: prezaposlena starša z dvema najstnikoma, ki ju sumljiva družina zaplete v krajo koles. Starejši Matej se ob tem sooči z neprijetno življenjsko preizkušnjo, ki ga hipoma strezni in postavi v realnost: ločiti mora zrnje od plev in urediti odnose s svojimi najbližjimi, zlasti s starši in »prijatelji«. Roman je zanimiv zlasti zaradi pripovedne perspektive, ki je humorna in skuša na prvi pogled zmanjšati težo problema, ob tem pa razkrije avtorjevo nesporno simpatijo in zaupanje v mladega človeka, ki zaradi svoje naivnosti zabrede v težave. Kljub humornim poudarkom je pripoved kritika nemoči sodobne družbe, zlasti družine in šole, ki najstnika izgubljata s svojega zornega kota in ga prepuščata samemu sebi. V tem smislu je veriga, ki jo vodja tatinske tolpe na koncu zgodbe podari Matejevemu mlajšemu bratu Lenartu, simbol, ki napoveduje ponavljajočo se zgodbo.

Spinnen, Burkhard: **Konrad, Fridz in kunec.**

Prev. Tamara Bosnič. Dob pri Domžalah: Miš, 2013. (Zorenja), 249 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, za pogovore o knjigah

| dekleta, družina, fantje, ločitve, odraščanje, prijateljstvo, pripovedovanje, sosedje

Selitev v novo hišo sredi nedograjenega naselja kjer, razen svoje družine, prav nikogar ne poznaš, je težavna za vsakogar. Tudi za značajske družabnega in komunikativnega desetletnika Konrada, ki mu je glavna skrb v novem domu, da si v soseski čim prej najde prijatelje. Pri tem, kljub velikemu trudu, ni prav uspešen. Edini vrstnik s katerim se mu uspe

malce bolj zblížati je rdečelas in še deklica povrhu. Friderika ji je ime, a vsi, ki jo poznajo, ji pravijo Fridz. Deklica je precej odločna in malo posebna, zato se ji skoraj moški vzdevek kar dobro poda. Med Konradom, ki živi v t. i. 'urejeni družini' in Fridz, katere starši so se pred kratkim razšli, se začne plesti odnos, ki sčasoma preraste v pristno prijateljstvo. V njune dogodivščine, kjer ima posebno vlogo od Fridzinega odsotnega očeta 'pozabljeni' orjaški belgijski kunec, avtor spretno vtke tudi zahtevne in boleče vidike odnosov med starši, vendar pri tem ostaja na strani mladega bralca, saj uporablja njegovo govorico. Knjiga se zdi najbolj prepričljiva prav v opisovanju otroškega pogleda na probleme odraslih. Ob tem pa pisatelju uspe natrositi pravo mero humorja, tako da problemi ostanejo resni, življenje pa znosnejše. (TO)

Pelseneer, Reine De: **Sponka.**

Prev. Amanda Mlakar. Ilustr. Hilde Schuurmans. Hoče: Skrivnost, 2011, 109 str.
| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih
| bolezni, deklice, namišljeni prijatelji, odraščanje, samopodoba, strah, šola, zaljubljenost

Sachar, Louis: **Zeleno jezero.**

Prev. Jakob J. Kenda. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. (Žepnice), 280 str.
| P | 2. stopnja | nova izdaja, za pogovore o knjigah
| fantje, mladostniki, nasilje, prestopniki, zlorabe

Santos, Care: **Prodaj mam.**

Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Andrés Guerrero. Spr. beseda Milena Blažič. Medvode: Malinc, 2014, 137 str.
| C | 1. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, spremna beseda
| bratje, družina, ljubosumje, matere, prijateljstvo, problemi najmlajših

Vidmar, Janja: **Ta slavna Nuška.**

Ilustr. Suzana Bricelj. Dob pri Domžalah: Miš, 2012, 39 str.
| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, strip
| dekleta, odraščanje, samopodoba

LEPOSLOVNE KNJIGE, 1. stopnja

Kodrič Filipič, Neli: **Punčka in velikan.**

Ilustr. Tomislav Torjanac. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Velike slikanice), 23 str.
| C | 1. stopnja | naslovniško odprta pripoved
| družina, nasilje, otroštvo, razumevanje, strah, velikani, žalost

Izjemna slikanica z mojstrsko upodobitvijo neujemljivih intimnih svetov odstira vpogled v najgloblja trenja človeške duše. Izgorelost odraslega, ki vstopa v konflikt z otroško svežino in razigranostjo, brezkompromisno razkriva boleče točke medgeneracijskih odnosov. Nosilec

nasilja, ki se prenaša iz generacije v generacijo, je odrasli – velikan, ki prav s svojo predimenzioniranostjo pooseblja premoč nad otrokom. Kompleksnost razprtja medgeneracijskih odnosov zrcalijo pretresljivo avtentične ilustracije, prignane do skrajnih meja tragike, hermetično ujete v past bolečine, in končno: neskončno žareče ob vzpostavitvi ravnovesja. Izbira barv je več kot dramatična, kontrastnost pospešuje čustveno vrenje. Determiniranost preži na vsakem koraku: pretirana nasprotja (majhno/veliko, igrivo/otopelo, nežno/grobo) zgovorno izpostavijo usodnost razmerja med otrokom in odraslim. Par čevljev – simbol robustne odraslosti – odsoten v idiliki srečnega otroštva poudarja lahkotnost, priklican v življenje ob usodnem trenutku končuje brezskrbnost, (do)končno odložen ob razrešitvi in pomiritvi vzbuja upanje v svetlejšo prihodnost.

Dragoceno osebno noto prispeva ročno izpisano besedilo in vse drobne aluzije (Van Goghov Par čevljev, Groharjev Sejalec) in igrarije perspektiv (kamen/skala, blizu/daleč), subtilno vtikane v homogenost celote. Slikaniška stvarnost, ki neizprosno vibrira v skrajnostih, odpira širok manevrski prostor samospraševanju o preseganju bolečine in iskanju bližine. (KP)

Santos, Care: **Prodaj mammo.**

Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Andrés Guerrero. Spr. beseda Milena Blažič. Medvode: Malinc, 2014, 137 str.

| C | 1. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, spremna beseda

| bratje, družina, ljubosumje, matere, prijateljstvo, problemi najmlajših

Zupan, Dim: **Jaz, Franci Grdi.**

Ilustr. Tanja Komadina. Dob pri Domžalah: Miš, 2014. (Miškolinke), 50 str.

| C | 1. stopnja | [ZELO DOBRO]

| bolezn, dečki, drugačnost, mačke, nesreče, osamljenost, reševanje, sreča, živali v domišljiji

Muc Franci je v družini potepinske mame samohranilke najmanjši in najbolj neboglj, rojen v zelo neprijaznih razmerah, med bratci in sestricami mu ni lahko. K sreči ga kmalu najde fant Mato, ki lepo skrbi zanj in Franci se razvije v lepega in posnosnega muca. Na videz preprosta, a v resnici zelo globoka zgodba poudarja, kako ljubezen, dobra hrana in nega, pa tudi srečna naključja, prispevajo k uspešni rasti in razvoju muca in seveda slehernega mladiča, tudi človeškega. Avtor poudarja sočutje, ljubezen do živali in narave ter je obenem kritičen predvsem do odraslih, katerim so namenjene prenekaterne bodice (še posebej okrca gospoda Tavsiga, ki je založnik mladinskih knjig!) Gre za pravo mera nevsiljive in žlahtne vzgojnosti in veliko humorju, duhovistosti in prisrčnosti. K doživljanju Francijevega razvoja vsekakor prispevajo tudi »realistične«, toda tople ilustracije. Knjiga je torej kot nalašč za družinsko branje in pogovore ob njem, pa tudi za začetne samostojne bralce. Skoraj bi si želeli nadaljnjih zgodb o Franciju, podobno kot jih je avtor pisal o psu Hektorju. (T.J.)

STROKOVNE KNJIGE – urejene po UDK in po stopnjah

1

Aubrey, Annette: **Nič manj tvoja: [o ločitvi].**

Prev. Maja Kraigher. Ilustr. Patrice Barton. Murska Sobota: Pomurska založba, 2009, 23 str.
| 1 | B- stopnja | slikanica poučna
| ločitve, starši

Saint Mars, Dominique de: **Očka in mama se prepirata.**

Prev. Milena Pivec. Ilustr. Serge Bloch. Maribor: Obzorja, 1999. (Takšno je življenje), 45 str.
| 1 | 1. stopnja | knjiga je del nanizanke, slikanica poučna, strip
| družina, nesoglasja, problemi najmlajših, starši

Schöberl, Elisabeth: **Moja starša se ločujeta: priročnik za mladostnike.**

Prev. Jana Ambrožič. Radovljica: Didakta, 2006. (Mladostniki), 96 str.
| 1 | 3. stopnja | priročnik
| ločitve, mladostniki, nasveti, starši

3

Bingham, Jane: **Zakaj se družine razidejo?**

Prev. Teja Klavs. Ljubljana: Grlica, 2006. (Zakaj?), 48 str.
| 3 | 3. stopnja | fotografije
| družina, ločitve

Zbirka obravnava štiri aktualne probleme, ki prizadenejo tudi precejšen delež otrok v Sloveniji (predvsem ustrahovanje in ločitev staršev) oz. slišijo zanje (begunstvo in terorizem). Problemi so prikazani korektno in pregledno, z dejstvi in s statističnimi podatki, kar prispeva k verodostojnemu seznanjanju mladostnikov z aktualnimi temami. Dodani so konkretni primeri in izpovedi mladih, kar prispeva k čustveni zavzetosti in identifikaciji bralcev. Knjige so namenjene predvsem mlajšim pubertetnikom, zbirka pa bo vsekakor dobrodošla tudi odraslim, da se bodo z njimi lažje pogovarjali. Na kraju vsake knjige je slovarček manj znanih izrazov in – kar je še posebej dragoceno – dodatne informacije in naslovi drugih virov informacij o obravnavanem problemu ter naslovi organizacij, ki nudijo pomoč.

Duša, Irena: **Vzgoja staršev.**

Ilustr. Izar T. Lunaček. Spr. beseda Jana Zirkelbach. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2010. (Najst), 227 str.
| 3 | 4. stopnja | [ODLIČNO], priročnik, spremna beseda, za pogovore o knjigah
| mladostniki, odnosi, odrasli, starševstvo, vzgoja

Izjemno zabaven in domiseln priročnik o odnosih med starši in najstniki sta ustvarila pisateljica, novinarka, prevajalka in priljubljena publicistka v mladinskih revijah ter nič manj iskrivo ironičen in prodoren filozof in stripar. Tako kot uspešnica istega tandema Seksikon (DZS, 2008), je tudi ta priročnik najprej izhajal v obliki podlistka v reviji Pil plus. Priročnik odlikuje »naravna« izbira tem, ki obvladujejo vsakodnevna razmerja med starši in njihovimi najstniki, odlična mera spusta na raven mladih in prepričljiva ponudba razumevanj starševskih zagat, strahov in predsodkov, ki naj bi jim jih njihovi potomci pomagali premoščati na »licu mesta«. Kot nekak zvesti Sančo Pansa temu prizadevanju sledi karikatura ilustratorja – oba hkrati do solz zabavna in do občudovanja kultivirana. (VZ)

Maxeiner, Alexandra: **Vse naše družine!: o otroku nove punce brata očetove nekdane žene in drugih sorodnikih.**

Prev. Neža Božič. Ilustr. Anke Kuhl. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Velike slikanice), 29 str.

| 3 | B- stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna
| družina

Muck, Desa: **Blazno resno popolni.**

Ilustr. Matej De Cecco. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Blazno resno o ...), 181 str.

| 3 | 3. stopnja | [ODLIČNO], humor, o avtorjih, ponatis, poučno leposlovje
| bonton, družina, lepo vedenje, mladostniki

Posamezni naslovi uspešne zbirke Blazno resno o ... izpred več kot deset let (tedaj jo je ilustriral Igor Ribič) doživljajo ponovne izdaje. To je v letu 2012 že 3. natis. Avtorica Desa Muck je besedilo mestoma dopolnila in posodobila, ilustrator Matej de Cecco pa je prispeval črno-bele ilustracije (barvne so le na platnicah), ki so sodobnejše, mestoma stripovske, predvsem pa bolj v skladu s posodobitvami v tekstu, ki ga slike odlično dopolnjujejo in poglobljajo. Zbirka obravnava »večne« probleme odraščajoče mladine: primerno vedenje, spolnost, šolo itn. Pisateljica je razumevajoča, na strani otrok, pa vendar jim nedvoumno in odločno sporoča, kaj je prav in kaj ne. S pozitivno naravnanim in humornim pristopom spretno krmari med vzgojnostjo in uporništvom, kar je še posebej privlačno in dobrodošlo. Vsaka knjiga je priročnik z nešteti nasveti o določenem problemu, obenem pa se bere tudi kot privlačna zgodba, ki pa – prav zaradi vzgojnosti – nima večjega literarnega presežka. Na koncu večine knjig je nekaj koristnih naslovov, kamor se mladi v stiski lahko obrnejo, na hrbtni strani knjig pa so simpatična vabila k branju. (tj)

Naumann-Villemin, Christine: **Moji starši vedno rečejo ne!**

Prev. Irena Ostrouška. Ilustr. Jessica Secheret. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2008. (Bistroumni priročniki), 43 str.

| 1 | 3. stopnja | priročnik
| mladostniki, odraščanje, starši

Zubrzycka, Elzbieta: **Dobre in slabe skrivnosti.**

Prev. Lidija Cerk Dečman. Ilustr. Andrzej Fonfara. Ljubljana: Koleda, 2008, 51 str.

| 3 | 1. stopnja | didaktične vzpodbude
| družina, skrivnosti, starši, varnost, vrednote, zlorabe

Zubrzycka, Elzbieta: **Tri vprašanja za dobro vilo: kako pomagati otrokom, da spregovorijo o krivici.**

Prev. Lidija Cerk Dečman. Ilustr. Grazyna Rigalli. Koleda: Koleda, 2008, 31 str.

| 3 | 1. stopnja
| krivice, zlorabe

6

Goodman, Polly: **Alkohol, droga in tvoje telo.**

Prev. Andrea Švab. Ljubljana: Grlica, 2006. (Zdravo telo), 48 str.

| 6 | 2. stopnja | fotografije
| alkoholizem, človeško telo, mamila, mladostniki, odraščanje, odvisnosti, puberteta

Muck, Desa: **Blazno resno zadeti.**

Ilustr. Matej De Cecco. Spr. beseda Mateja Okanovič. Spr. besedilo Ida Mlakar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Blazno resno o ...), 378 str.

| 6 | 3. stopnja | [ODLIČNO], humor, nova izdaja, nova likovna obdelava, o avtorjih, ponatis, spremna beseda, spremno besedilo
| mamila, mladostniki, odvisnosti

Knjiga je dopolnjena in posodobljena izdaja "Knjige o vsem, kar je dobro vedeti o zasvojenosti" iz nekdanje uspešne serije Blazno resno o ... (Mladinska knjiga, 1996, z ilustracijami Igorja Ribiča). Tudi na sceni odvisnosti se je v tem času precej spremenilo: še vedno je najbolj pogosta odvisnost od alkohola, nova pa je veliko večja uporaba kokaina, novi sta odvisnosti od računalniških igrin in interneta, po drugi strani se je pojavilo precej centrov za odvajanje odvisnosti. Knjiga seveda ni popolna informacija o zasvojenostih. Avtorica je opisala le večino zasvojenosti, ki bi odraščajoče mlade lahko ranile in jih odtujile od ljudi, ki jih imajo radi oz. si želijo njihove ljubezni. Poudarja, da zaradi odvisnosti trpijo tudi tisti, ki živijo z odvisnikom v ožjem in širšem okolju. Posebno ranljiva skupina so otroci zasvojenih staršev. Avtorica je zelo razumevajoča, toda mladim nedvoumno in odločno sporoča, kaj je prav in kaj ne. S svojo prepoznavno duhovitostjo in toplino pa mladim priporoča odvisnosti, ki osrečujejo, npr. ustvarjalnost, šport, prijateljstvo, ljubezen idr. Na kraju knjige je nabor strokovne literature in leposlovja za nadaljnje branje o odvisnostih, ki ga je pripravila Ida Mlakar, ter strokovna spremna beseda Mateje Okanovič iz Centra za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog na Psihiatrični kliniki v Ljubljani. Tudi črno-bele (razen na platnicah) ilustracije Mateja de Cecca so nove, sodobnejše, mestoma stripovske, ki besedilo odlično dopolnjujejo in poglobljajo. (TJ)

Sanders, Pete; Myers, Steve: **Alkohol? Ne, hvala.**

Prev. Simona Leitgeb. Ilustr. Mike Lacy, Ian Thompson. Ljubljana: DZS, 1999. (Spregovorimo), 32 str.

| 6 | 3. stopnja | fotografije, strip
| alkoholizem, mladostniki, odvisnosti

Sanders, Pete; Meyers, Steve: **Droge.**

Prev. Vesna Markič Dekleva. Ilustr. Mike Lacy. Ljubljana: DZS, 2001. (Spregovorimo), 32 str.

| 6 | 3. stopnja | fotografije
| mamila, mladostniki, odvisnosti